•

నానూ సదూకుంతాను

"ఈపొద్దు నీకేటైందే? పెందిల లెగిసిన కాడ్నుంసీ ఒటే నస ఎడతన్నావ్! ఎట్టిందేదో కతికి ఎల్లక! తోటోల్లంతా సల్దిదిని బుట్ట సంకనిడుకుని బయలెల్తన్నారు? అవుపడ్నేదేటి? బేగి తెవలకబోతే ఆల్లెనక నువ్వు దిగబడి పోతావు!"అని కూతురు పోచమ్మని హెచ్చరించింది కొండమ్మ.

"నా నెల్లనని సేప్పేనా! ఎల్లనుగాక ఎల్లను! నానూ సదూకుంతాను!" అంది పోచమ్మ మెండిగా.

"అదొటే తక్కువైనాదే మన బతుక్కి! యిసిగించక బేగి బయలెల్లు! నాను పొయ్యిలోకి కంపదే బోతన్నా!" అని గండ్ర గొడ్డలి తాడు తీసుకుంది కొండమ్మ.

"దినమూ జొన్న సకంటే నేటి? నేదినను! నాకు వొరన్నం ఎట్టు!" అంది పోచమ్మ.

కూతురు పేచీలకు నివ్వెరపోయింది కొండమ్మ. కోపంతో రెండు దెబ్బలు వేయాలనుకుంది. కాని తల్లిమనసు తమాయింప జేసి మారు సమాధానమియ్యకుండా గుడిసెలోంచి బైటకు వెళ్ళింది.

దుమ్మలగూడెం పట్టణానికి పాతికమైళ్ళ దూరంలో కొండల నడుమనుంది. కొండల చుట్టూ దట్టమైన అడవి. గూడెం మొత్తం పాతిక గుడిసెలుంటాయి. జనాభా 70 మంది. గూడెం చేరుకోవాలంటే అడవి గుండా డొంకలంటా 20 మైళ్ళు నడవాలి. ఏ విధమైన నాగరికతకూ నోచుకోని మారుమూల ప్రాంతం అది.

కొండమ్మ కిద్దరు పిల్లలు. కొడుకు సింగన్న, కూతురు పోచమ్మ. కొండమ్మ భర్త దేవయ్య మూడేళ్ళ క్రితం పోయేడు. అడవిలోనూ, కొండకోనలలో లభ్యమయ్యే, కరక్కాయలు, షీకాయి, ఇంగువ పిక్కలు, నల్లజీడిగింజలు, విప్పపువ్వు, పట్టుతేనె,

వంటి సరుకులు సేకరించి ప్రతివారం వారి గూడెంకి 10 మైళ్ళ దూరంలో జరిగే సంతలో వాటిని గూడెం ప్రజలు వస్తు మార్పిడికిచ్చి వారికి కావలసిన జొన్నలు, చోళ్ళు, కొర్రలు, పప్పూ, ఉప్పూ,నూనె వంటి సరుకులు తెచ్చుకుంటారు.

తాము వస్తుమార్పిడికిచ్చే సరుకుల విలువ కాని తాము తెచ్చుకుంటున్న వస్తువుల ధరలు కాని ఏ మాత్రం తెలియని అమాయకులు.

కొండమ్మ భర్త దేవయ్య పట్టుతేనె సేకరించటంలో దిట్ట. ప్రతిదినం ఒకటి రెండు పట్టులు తెచ్చేవాడు. వారం సంతలో వాటికి వస్తుమార్పిడికి సరుకులు తెచ్చేవాడు. అంతేకాదు పదిహేను మైళ్ళ దూరంలో వున్న ఆయుర్వేద వైద్యుడికి స్వచ్ఛమైన పట్టుతేనె అడపాదడపా అందిస్తే అతగాడిచ్చే పాత బట్టలు తెచ్చేవాడు దేవయ్య.

దేవయ్య చనిపోయిన తరువాత కొండమ్మ పరిస్థితి దిగజారిపోయింది. ఆమె కొడుకు సంగన్నని ఆయుర్వేద వైద్యుడు తీసుకొని పోయి పట్నంలో గిరిజన హాస్టల్లో చేర్పించాడు. దాంతో కొండమ్మ, పోచమ్మల జీవనం పూర్తిగావారి రెక్కల కష్టంమీదనే ఆధారపడింది.

పోచమ్మ చురుకైన పిల్ల. వయస్సు పన్నెండు ఏళ్ళు జబరుగా, పుష్టిగా వయస్సుని మించిన దానిలా వుంటుంది. ఉదయం ఏదో యింతతిని ఆమె యీడు వారైన మరో నలుగురితో కలిసి కొండలంట పోయి రకరకాల వస్తువులు సేకరించి తెస్తుంది.

తల్లి వెళ్ళినవైపు పోచమ్మ కాస్సేపు విసవిసా చూసి దాకలో జొన్న సంకటి తిని, పెణకలో వున్న కర్ర దువ్వెనతో తల గబాగబా దువ్వుకొని వేలు ముడి వేసుకుంది. బుట్ట చంకన పెట్టుకొని తడిక దగ్గరగా లాగి తాడుతో కట్టేసరికి ఆమె తోటి వాళ్ళు గంగమ్మ, సన్నమ్మ, పుట్టమ్మ, మున్నమ్మ వచ్చేరు. వాళ్ళతో కొండవైపు పరుగుపెట్టింది.

"కొత్త మాసకి సంగన్న వొత్తాడేటేపోచీ?" అంది సన్నమ్మ.

"నాకు తెల్దు! పోయడుగు!" అందిపోచమ్మ విసురుగా.

"ఏటోలమ్మ! అంత యిసురుబాటు!"

"సంగన్న నిన్ను మనువాడతాడేటే సన్నీ?" అంది మున్నమ్మ.

"సీ! సీ! పోవే! ఆడు పట్నంలో దొరబిడ్డనాగ సదూకుంతున్నాడా! అచ్చరం ముక్కరాన్దాన్ని ఆడెందుకు మనువాడతడు?" అంది గంగమ్మ నవ్వుతూ.

"ఏటేటీ! నా కచ్చరాల్రావా! పుంజిడు అచ్చరాలొచ్చు పోయింతూరి ఆడొచ్చి నేర్పినాడు!" రోషంగా అని "సూడండి- అ.ఆ.ఇ.ఈ" కర్రపుల్లతో నేలమీద రాసి చదివింది సన్నమ్మ.

పోచమ్మ తప్ప మిగిలిన ముగ్గురూ నివ్వెరపోయి సన్నమ్మ చుట్టూచేరి "మాకూ నేర్పియవా" అన్నారు.

పోచమ్మ వాళ్ళ కబుర్లు వింటూ నేల రాలిన కరక్కాయలు ఏరి బుట్టలో వేస్తోంది.

సంగన్న పట్నంలో హాస్టల్లో చేరి చదువుకుంటున్న గత మూడేళ్ళల్లోనూ ముమ్మారు గూడేనికి వచ్చి తల్లి, చెల్లిని చూసి వెళ్ళేడు. వేషభాషలు మారి అచ్చం

దొరబిడ్డలా వున్న సంగన్నకు వాడు వచ్చినప్పుడల్లా బ్రహ్మరథం పట్టేరు గూడెం ప్రజలు.

వాడి చదువు, పట్నం వింతలు, విశేషాలు వివరంగా చెప్పేడు వాడు. చెప్పే విషయాలన్నీ ఎంతో కుతూహలంతో విన్నారు గూడెం వాసులు. హాస్టల్లో వాడికి "ఉదయం టిఫెన్, టీ, సాయంత్రం టీ, రెండుపూటలా భోజనంలో వరి అన్నం, పప్పూ, కూర, పులుసూ, మజ్జిగ పెడతారని, స్నానానికి బట్టలకూ సబ్బులూ, కట్టుకోడానికి నాలుగుజతల బట్టలు, బూట్లు, చదువుకునేందుకు పుస్తకాలు, పెన్ను, పెన్సిలు, రాత్రి పడుక్కునేందుకు పక్కబట్టలూ యిస్తారని" చెప్పేడు. ఆడవాళ్ళకు వేరే హాస్టలు ఉందని చెప్పేడు. సినిమాలు, టీవీలూ, రేడియోల గురించి చెప్పేడు.

వాడి కబుర్లకి ఎక్కువగా ప్రభావితులైన వాళ్ళు - వాడిచెల్లెలు పోచమ్మ వాడినేస్తం సన్నమ్మ.

"చదువు మాటెలాగున్నా హాస్టల్లో చేరితే రెండు పూటలా కడుపు నిండా వరి అన్నం తినొచ్చని, వంటినిండా బట్టకట్టొచ్చని" అనుకుంది పోచమ్మ.

చదువుకోకపోతే సంగన్న తనను మానువాడడు. అందుకోసం తను చదువుకొని తీరాలను"కుంది సన్నమ్మ.

"నానూ సదూకుంతాను!" అని పేచీపెట్టి పలుమార్లు తన్నులు తిన్నారు వాళ్లు.

అయినా వారు తమ పట్టుదల, సంకల్పం విడనాడలేదు. ఒకరోజు కూడపలుక్కుని గూడెం ప్రజలంతా సంతకి వెళ్ళిన సమయంలో ఎవరికీ చెప్పకుండా యిద్దరూపట్టణానికి బయల్దేరారు. అడ్డదారిన కొండలూ, అడవీ దాటి వారు రోడ్డు చేరుకునే సరికి అక్కడ ఒక లారీ ఆగివుంది. అందులోఆడా, మొగా, చిన్నా, పెద్దా అంతా కలిసి పాతికమంది వరకూ వున్నారు.

"ఏటా పెళ్లి నడకలు! బేగి పాల్రండి!" అని వారు లారీ వద్దకు వచ్చేసరికి లారీ వెనుక నిల్చుని బీడీ కాలుస్తున్న మీసాల మేస్త్రీ యిద్దర్నీ అమాంతంగా ఎత్తి లారీ బాడీలో పడవేసి "రైట్! రైట్!" అని వాడూ అందులోకి ఎక్కేడు.లారీ ఒక జర్కుతో ముందుకు కదిలింది.

అంతవరకూ ఏ వాహనం చూడని సన్నమ్మా, పోచమ్మా నిలదొక్కుకోలేక పలుమార్లు ప్రక్కవారి మీద పడ్డారు. వారికి ఏం జరుగుతోందో అర్థం కాలేదు. వారు ఆశ్చర్యంలోంచి తేరుకొనక మునుపే లారీ ఓ అరగంట ప్రయాణించేసి ఆగింది.

అక్కడ తారు రోడ్డు వేస్తున్నారు. అందుకు కూలీల్ని చుట్టుప్రక్కల గ్రామాల నుండి తీసుకురావడం మీసాల మేస్త్రీ డ్యూటీ.

"బేగి తట్టా పారా పట్టుకొని పని మొదలెట్టండి! యీ పొద్దు నేటైపోనాది! పెద్దాయన సూసేడంటే సిందులేత్తాడు" అని వారిని గదమాయించి పని మొదలు పెట్టించేడు. సాయంత్రం వరకూ వీరిద్దరి చేతా పని చేయించి వాళ్ళ చేతిలో రెండేసి రూపాయల నాణేలు పెట్టి పొమ్మన్నాడు.

అక్కడికి పట్నంఎంత దూరం వుందో, ఎటు వెళ్ళాలో తోటి పనివారిని అడిగి తెల్సుకున్నారు. అయితే ఆ రోడ్డుకు తూర్పు వైపూ, పడమటి వైపూ కూడా పట్టణాలున్నాయని విన్నారు. ఎటు వెళ్ళాలో, సంగన్న ఏ పట్టణం లో వున్నాడో తెలియక తికమక పడ్డారు. చివరకు వారు తెగించి తూర్పువేపున ఉన్న పట్నం వైపు నడక ప్రారంభించేరు.

వారు పట్నం చేరుకునే సరికి రాత్రి 8 గంటలైంది. ఎత్తైన భవనాలూ, విద్యుద్దీపాలూ, వచ్చేపోయే రకరకాల వాహనాలూ చూసి సంభ్రమాశ్చర్యాలు చెందేరు. వారికి ఎటు వెళ్ళాలో, ఏం చెయ్యాలో తెలియలేదు. కడుపులో ఆకలి, ఎదరగా ఉన్న టీ బడ్డీవేపు వెళ్ళేరు. పలు రకాల తినుబండారాలు పళ్ళేలలో పేర్చబడి వున్నాయి.

వీళ్ళు టీ బడ్డీ దగ్గర నిల్చునే సరికి "ఏం గావాల!" అని గద్దించేడు ఓనరు.

పోచమ్మ పకోడీల వేపుచేయి చూపించింది.

"పైసల్దీయి!" అన్నాడు.

పోచమ్మ కాసేపు తటపటాయించి చిక్కంలో వున్న రెండు రూపాయల బిళ్ళ తీసి యిచ్చింది.

మూరెడు పొడుగు కాగితపు పొట్లంలో మూడు పకోడీ ముక్కలు నైస్‌గా చుట్టి పోచమ్మ చేతిలో పెట్టి పొమ్మన్నాడు.

వారు అవి తీసుకుని కొంచెం దూరం వెళ్ళి ఒక యింటి అరుగుమీద కూర్చుని వాటిని తిని అక్కడే కాళీ జాగాలో నిద్రపోయేరు.

ఉదయం లేచి పట్నం వింతలు చూస్తూ ఫర్లాంగు దూరం వెళ్ళేసరికి వారికి అక్కడ యూనీఫామ్స్ వేసుకొని, స్కూల్‌బేగ్స్ పట్టుకొని వెళ్తున్న పిల్లలు చాలామంది

కనిపించేరు. దాంతో వారికి ఎక్కడలేని ఆనందం కల్గింది. కొండంత ధైర్యం వచ్చింది.

"సదూల బడి అవుపడింది! ఎంటనే సేరి పోవాల!" అని పిల్లల వెనుక వారూ లోనికి వెళ్ళబోయేరు. గేటువద్ద వాచ్‌మేన్ అటకాయించేడు వారిద్దరినీ.

"మాఁవూ సదూకుంతావు!" అన్నారు.

వాచ్‌మేన్ తుళ్ళకసిరి వారిని రోడ్డు మీదకు నెట్టేడు.

వారికి ఏం చెయ్యాలో తోచక దిక్కులు చూస్తూ నిల్చున్నారు. ఉదయం నుండీ వారి వెంట ఒక వ్యక్తి ఫాలో అయి వారి చర్యలు గమనిస్తున్నాడు.

"సదూకుంది కొచ్చేరేటి? మందేవూరు?" అని ఎంతో ఆప్యాయంగా పలకరించి వారి వివరాలు సేకరించాడు.

"రండి మిమ్మల్ని ఆడాళ్ళ సదూల బడిలో సేరిపిత్తాను!" అన్నాడు.

వారిద్దరూ సంతోషంగా గొర్రెపిల్లల్లా వాడి వెంటవెళ్ళేరు.

వాడు వారిని ఒక రేకుల షెడ్‌లోకి తీసుకొని వెళ్లి వారు తినడానికి పూరీలు, టీ తెచ్చి యిచ్చేడు. వారు అవి తిని టీ త్రాగేంతలో మరొక వ్యక్తి వచ్చేడు. యిద్దరూ చాలాసేపు బేరసారాలు సాగించేరు. డబ్బు చేతులు మారింది.

నిత్యం కొండల్లోనూ, అడవుల్లోనూ సంచరించే గిరిజనులకు క్రూరమృగాల బారినుండీ సమయస్ఫూర్తితో తమ ప్రాణాలను ఏ విధంగా కాపాడుకోవాలో వారికి తెలుసు.

పోచమ్మ, సన్నమ్మ వారిరువురి చర్యలూ గమనించి చిక్కంలో వున్న వనమూలికల ముక్కలు నోట్లో వేసుకొని నమిలేరు. యింతలో ఆ యిద్దరు వ్యక్తులూ వారిని సమీపించి పట్టుకోబోయేరు. అంతే! పోచమ్మ, సన్నమ్మ ఆ యిద్దరు వ్యక్తుల కళ్ళల్లోకీ తమ నోటితో చిమ్మిన వనమూలిక పసరు ప్రభావంతో వారి చూపు తాత్కాలికంగా పోయింది. వారి కళ్ళు ఒకటే మంట!

"కళ్ళు మంట! బాబోయ్! ఏం కనిపించటంలేదు" అని బిగ్గరగా అరుస్తూ చిందులేయసాగేరు.

పోచమ్మ సన్నమ్మలు రేకుల షెడ్‌లోంచి రోడ్డుమీదకు పరుగుపరుగున రావడం

అటుగా జీప్‌లో వస్తున్న సి.ఐ కరుణాకర్ కంట పడింది. వెంటనే జీప్ ఆపించి జరిగింది వారిని అడిగి తెల్సుకొని రేకుల షెడ్‌లో చిందులు వేస్తున్న యిద్దరు వ్యక్తుల్ని సంకెళ్ళు బిగించి యీడ్చుకొచ్చేడు.

"వీళ్ళిద్దరూ గజదొంగలు! ఎన్నో దోపిడీలతోనూ, దొంగతనాలతోనూ వీరికి సంబంధముంది. ఆడపిల్లల్ని యితర రాష్ట్రాలకు తరలిస్తుంటారు. ఎన్నాళ్ళనుండో వీరి కోసం గాలిస్తున్నాం. మీ వల్ల వీళ్ళు పట్టుబడ్డారు. మీకు మంచి బహుమానం యిప్పిస్తాను!" అన్నాడు కరుణాకర్.

అతను చెప్పిందేమిటో పోచమ్మ, సన్నమ్మలకు అర్థం కాలేదు. దిగులుతో దిక్కులు చూస్తూ నిల్చున్నారు.

'మీకేం భయం లేదు! ఏం కావాలో చెప్పండి. ఆకలి వేస్తోందా? అన్నం తింటారా?' అన్నాడు కరుణాకర్ ఆప్యాయంగా.

"అన్నం" అన్నమాట వినగానే వారి కళ్ళు తళుక్కున మెరవడం గమనించి వారిని తన యింటికి తీసుకొని వెళ్ళి అన్నం పెట్టించేడు.

కోరుకున్న వరి అన్నం కంటపడగానే పోచమ్మ ఆనందానికి అంతులేదు. ఇద్దరూ కడుపునిండా తిన్నారు.

వారు భోజనం చేసి కాస్త స్థిమిత పడ్డ తరువాత కరుణాకర్ నిదానంగా వారి వివరాలన్నీ అడిగి తెలుసుకున్నాడు. వారిది క్షణిక ఆవేశమా! లేక నిజంగా వారికి చదువు కోవాలనే కోరిక వుందా? అన్న విషయం తెలుసుకోవాలనుకుని-

"చూడండి! మీరు మీ వాళ్ళకు చెప్పకుండా వచ్చేసేరు! వారుమీ గురించి బెంగ పెట్టుకుంటారు. అందుచేత మిమ్మల్ని గూడెంకి దిగబెట్టిస్తాను! యింటికి వెళ్ళిపోతారా?" అన్నాడు.

"ఎల్లవండి! మాం సదూకుంతాం!" అన్నారు వారు ఎంతో నమ్మకంగా.

చదువుమీద వారికి గల ఆసక్తికి, పట్టుదలకూ కరుణాకర్ మెచ్చుకొని వారికి అవసరమైన దుస్తులు, సామగ్రి కొని యిచ్చి వారిని స్వయంగా తీసుకొని వెళ్ళి సంక్షేమ హాస్టల్‌లో జాయిన్‌చేసేడు.

('ఆంధ్రప్రదేశ్' జూన్, 2000) ✪